

Тітова О.А., Жукова Т.В. Навчання слухачів магістратури роботі з інформацією в процесі підготовки постер-презентації іноземною мовою / О.А. Тітова, Т.В. Жукова // Збірник наукових праць Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогіка. – 2014. – № 12. – С. 211-217.
УДК 378.147.88

НАВЧАННЯ СЛУХАЧІВ МАГІСТРАТУРИ РОБОТІ З ІНФОРМАЦІЄЮ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ПОСТЕР-ПРЕЗЕНТАЦІЇ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ

Олена Тітова, Тетяна Жукова

Таврійський державний агротехнологічний університет

Анотація:

Стаття присвячена проблемі формування вмінь ефективної роботи з іншомовною інформацією у слухачів магістратури під час підготовки постер-презентацій в процесі вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням. Наведено приклади з практичного досвіду. Проаналізовано труднощі, які виникають протягом розроблення постерів та представлення їх на постер-сесії.

Ключові слова: навчання іноземної мови; інформаційна культура; постер-презентація; постер.

Аннотация:

Титова Елена, Жукова Татьяна. ОБУЧЕНИЕ СЛУШАТЕЛЕЙ МАГИСТРАТУРЫ РАБОТЕ С ИНФОРМАЦИЕЙ В ПРОЦЕССЕ ПОДГОТОВКИ ПОСТЕР-ПРЕЗЕНТАЦИИ НА ИНОСТРАННОМ ЯЗЫКЕ.

Статья посвящена проблеме формирования умений эффективной работы с информацией на иностранном языке у слушателей магистратуры при подготовке постер-презентаций в процессе изучения иностранного языка профессионального направления. Приводятся примеры из практического опыта с анализом трудностей, которые возникают во время разработки постеров и представления их на постер-сессии.

Ключевые слова: обучение иностранному языку; информационная культура; постер-презентация; постер.

Resume:

Titova O., Zhukova T. MASTER STUDENTS TEACHING TO PROCESS INFORMATION IN FOREIGN LANGUAGE WHILE PREPARING TO THE POSTER SESSION.

The article is devoted to the problem connected with the formation of master students' skills to process information in foreign language effectively while preparing poster presentation during foreign language for special purposes learning. Practical experience on the topic is presented. The authors analyze difficulties which students face with while working out the posters and presenting them at the poster session.

Key words: foreign language teaching; information culture; poster presentation; poster.

Постановка проблеми. Розвиток інформаційного суспільства диктує свої вимоги до фахівців на ринку праці. Тому підготовка випускника вищої школи в умовах інформатизації всіх сфер нашої діяльності змінює свій вектор вбік формування вмінь критично сприймати різного роду та якості інформацію, яка в неймовірній кількості

накопичується людством і до якої нині є практично необмежений доступ; умінь інтерпретувати, аналізувати та обробляти дані, отримувати достовірні результати та застосовувати їх для рішення певних задач.

Оскільки в сучасних умовах темпи росту знань збільшуються на фоні обмежених можливостей їх засвоєння, надійним шляхом подолати це протиріччя для системи вищої освіти вчені-педагоги бачать у формуванні в студента вміння навчатися та самостійно здобувати необхідні знання. Слід погодитись з Н. Гендіною, яка пропонує «полегшити стан споживача інформації в умовах сучасного “інформаційного вибуху”, навчивши його раціональним прийомам пошуку, аналізу та синтезу інформації та озброївши його методикою “інформаційного самообслуговування”» [4, с. 8].

Освітньо-кваліфікаційна характеристика магістра встановлює таку вимогу до випускника як «здатність вирішувати проблеми і задачі соціальної діяльності», що розкривається в «усвідомленні необхідності постійної освіти та підвищення професійного рівня як основної вимоги суспільства, виробництва та ринку праці» [1, с. 26-27]. Тобто існує необхідність у підготовці майбутнього фахівця до того, що процес самоосвіти здійснюватиметься безперервно. Очевидно, що сучасний спеціаліст має постійно підтримувати себе на відповідному культурному та професійному рівні, адже не можна навчитися одразу на все життя. Тому нині на перший план виходить необхідність навчання майбутнього фахівця ефективно працювати з інформацією, тобто формування в нього інформаційної культури та засвоєння ним інформаційної грамотності, яка є основою навчання впродовж життя [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні та зарубіжні вчені (Т.Воропай, А.Коржуєв, Н.Кравченко, К.Мередіт, Т.Олійник, Є.Полат, Дж.Стіл, О.Тягло, М.Чошанов, Д.Халперн, та ін.) активно досліджують питання, пов'язані з формуванням у майбутнього фахівця умінь знаходити, обробляти та застосовувати інформацію у професійній діяльності. Також у наукових роботах вивчається проблема взаємодії особистості з інформаційним середовищем (М.І.Жалдак, О.І.Пометун, О.І.Шувалова, І.А.Зимня, А.В.Хуторський та ін.).

В процесі навчання студентів іноземної мови за професійним спрямуванням одним з ефективних способів оволодіння навичками працювати з інформацією є, на нашу думку, підготовка матеріалів до публічного виступу (підготовка повідомлень, презентацій, постерів тощо). Під час такої діяльності задача педагога організувати роботу студента, підтримуючи, координуючи та коригуючи його дії таким чином, щоб, працюючи самостійно, студент опанував технології пошуку та переробки інформації.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз практичного досвіду навчання слухачів магістратури роботі з інформацією в процесі підготовки матеріалів до постер-презентації іноземною мовою.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно з галузевим стандартом вищої освіти України [1, с. 22-23] управлінська функція магістра механізації сільського господарства передбачає набуття випускником таких умінь:

«...– збирати, обробляти, аналізувати і узагальнювати науково-технічну інформацію, досягнення вітчизняної і зарубіжної науки в галузі механізації с.-г. виробництва;

– готувати інформаційні огляди, а також рецензії, відзиви і заключення на технічну документацію, статті, дослідно-конструкторські розробки тощо...».

Стандарт прописує необхідність випускником вміння «опанувати нову технічну інформацію та документацію з нової с.-г. техніки, набувати нових знань з використанням сучасних інформаційних освітніх технологій та використовувати нові знання та професійні вміння для підвищення ефективності особистої і суспільної діяльності».

Згідно з освітньо-професійною програмою підготовки магістра зазначені вище уміння студент набуває в процесі вивчення цілої низки дисциплін, в тому числі в процесі вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням, що розпочинається ще на молодших курсах. В процесі навчання студентів викладач використовує цілий арсенал засобів, які стимулюють розвиток навичок ознайомчого, пошукового та вивчаючого читання, пошуку та аналітичного опрацювання іншомовних джерел з метою отримання інформації, переклад іншомовної літератури, а також, звичайно, усного монологічного та діалогічного мовлення з метою обміну інформацією, обговорення проблем загальнонаукового та професійно орієнтовного характеру.

Одним з найбільш дієвих засобів, який створює умови для розвитку цих умінь і навичок, на наш погляд, є презентація. Дослідження вчених в цьому напрямку розкривають поняття презентації, підходи до підготовки презентації та визначають їх види [3]. Серед різноманітних видів презентацій хотілося б виділити постер-презентацію (постер-сесію) – популярний нині формат представлення інформації у науковій та діловій сфері.

Постер-сесія – це представлення підготовлених певним чином постерів (плакатів) широкому колу глядачів на конференціях, семінарах, форумах тощо. Виставка постерів може відбуватися в одній великій чи декількох маленьких кімнатах або навіть у коридорі. Мета заходу – представити більшу кількість проектів великій аудиторії, привернути увагу та надати можливість учасникам добре ознайомитись з інформацією та ефективно поспілкуватися з авторами, які готові протягом 5-10 хвилин зробити презентацію свого постеру та відповісти на всі запитання слухачів [5]. Презентація постерів у всесвітній мережі також дуже популярна. Автори готують постери та розміщують їх в Інтернеті. Обговорення відбуваються під час on-line форумів.

Зазвичай, постер – це плакат формату А0 або А1, на якому представлено певну інформацію за темою у вигляді тексту, таблиць, діаграм, графіків, рисунків тощо. Успішний постер – це результат серйозної роботи. Готуючи презентабельний інформативний постер, автор (автори) повинен знати свою аудиторію, обрати оптимальний формат та визначити, яку інформацію слід розмістити на плакаті.

Під час підготовки постер-презентації на кафедрі іноземних мов Таврійського державного агротехнологічного університету, м. Мелітополь (квітень 2013 року) робота магістрів проходила в три етапи:

- 1) підбір матеріалу;
- 2) оформлення постеру;
- 3) підготовка та проведення виступу.

На початку роботи з підбору матеріалу слухачі магістратури відпрацьовували навички пошуку інформації, тобто навчалися знаходити джерела інформації. Оскільки переважну частину складала електронні ресурси з доступом через Інтернет, то студентам було запропоновано користуватися пошуковими тематичними каталогами, які представляють інформаційно-довідкові системи, створені на основі інформації, що зберігається на серверах за групами: наука, техніка, мистецтва, економіка, політика, спорт тощо.

Інший важливий аспект навчання студентів працювати з інформацією – це формування вміння визначати новизну, якість та достовірність інформації. Для цього, перш за все, слід оцінювати джерела інформації (чи є вони першоджерелами, чи розповсюджують копійовану інформацію; коли було опубліковано інформацію, і чи актуальна вона зараз; чи є інші джерела, які б підтверджували або спростовували ці дані; що відомо про автора та інші його роботи).

Далі слухачі магістратури набували навички працювати з великою кількістю інформації через різні види читання. Систематичне оглядове читання (читання

передмови, вивчення змісту та алфавітного покажчика) надає можливість оцінити основну ідею джерела та вирішити, чи варто вивчати його детальніше (чи підлягатиме воно аналітичному читанню). При опрацюванні декількох джерел за однією тематикою магістри навчалися застосовувати техніку порівняльного читання, яка дозволяє через визначення важливих даних, опрацювання термінології та упорядкування питань зіставити та порівняти ідеї, отримавши максимум інформації для прийняття певного рішення. Записи ключових ідей (note-taking) здійснювалися із застосуванням тих же прийомів, що і при написанні інших документів (статей, есе тощо): також застосовувалося перефразування, цитування, анотування.

Змістовно постери, над якими працювали слухачі магістратури, були різними за спеціальностями та науковими напрямками, одні постери містили огляд та аналіз джерел за окремою темою, інші – визначення та постановку проблеми в певній області, деякі постери презентували етапи та результати дослідження, якими займалися студенти під час підготовки випускних робіт. Тому етап відбору матеріалу для постеру для кожного з учасників виявився по-своєму складним.

Питання «З чого почати?» у будь-якій справі є важким. При роботі над постером до нього додаються інші питання: «Скільки інформації треба розмістити на плакаті?», «Яку інформацію слід надавати?», «Що представляти, якщо дослідження не закінчені?» тощо. Щоб відповісти на ці запитання слухачі магістратури працювали з цілою низкою ресурсів, присвячених підготовці постерів (<http://www.fip.org>, <http://www.pitt.edu>, <http://writing.wisc.edu>, <http://www.personal.psu.edu>, <http://www.ploscompbiol.org> та ін.), які допомогли сформуванню уявлення про структуру постеру та загальні правила його підготовки.

Студенти з'ясували, що зміст постеру повинен відповідати на такі запитання: «Що?», «Коли?», «Де?», «Хто?», «Як?» та «Чому?», а також «То й що?» і «Що далі?». Почалася нова фаза, головна мета якої була навчитися відповідати на всі ці питання кількома лаконічними реченнями, застосовуючи мовленнєві засоби, які б були зрозумілі глядачеві. Іншими словами, постер має пояснювати чіткою не перенасиченою спеціальними термінами мовою наукову проблему, її актуальність, що з цього питання пропонує автор (автори) постеру або ті вчені, результати досліджень яких аналізуються, які було проведено експериментальні заходи та отримано результати, висновки та перспективи на майбутнє. Таким чином матеріал готувався в межах таких рубрик: вступ, мета, всебічне дослідження проблеми, методи (методики, технології), результати, висновки та перспективи, посилання.

Оскільки основна мета постеру – розповсюдження інформації, при підготовці останнього слід уважно враховувати аудиторію та підбирати контент, дуже ретельно оцінювати, які деталі слід розміщувати на плакаті. Найбільш «складною» є загальна публіка, тобто глядачі, які мають різну освіту, різний рівень підготовки з певного напрямку. На цій стадії студенти опановували такі важливі вміння опрацювання інформації як спрощення (вміння спростити все те, що можливо спростити: певні деталі, «важку» термінологію, несуттєві дані тощо), представлення інформації за ієрархічною структурою (визначення головної ідеї, яку автор хоче донести до своїх глядачів, виділення ключових моментів, потім – даних, які розкривають підтримують та підтверджують останні), вміння мислити просторово та уявити (визначити), в якому вигляді (тексту, діаграм, таблиць, рисунків тощо) краще будуть представлені ті чи інші дані, адже постер істотно відрізняється від, наприклад, наукової статті: за 10 секунд постер має привернути увагу та зупинити глядача, щоб ще за 3-5 хвилин він ознайомився зі змістом плакату, зрозумів ідею та сформував питання до презентера.

Наступна складна задача – ефективно розміщення інформації на плакаті. Нині у всесвітній мережі існує безліч прикладів оформлення постерів, спеціальні заготовки,

програми та, звичайно, рекомендації щодо шрифту, масштабу і кольорів. Студенти самостійно опановували ті навички, що дозволило їм максимально проявити свою творчість. Друкуючи макети, вони оцінювали «читабельність» та робили певні коригування своїх майбутніх постерів.

Заключним етапом стала підготовка саме презентації – публічного виступу, який не розглядатиметься в рамках цієї статті.

Оскільки розробка постеру та виступ на посетр-сесії здійснювалися у навчальних цілях, то передбачалося оцінювання цього виду діяльності з боку викладача. Студенти були ознайомлені з вимогами та критеріями оцінювання постерів: загальна відповідність темі, чітка обґрунтованість відображення комунікативних намірів та форм їх реалізації; чітка когерентність: логічність викладу, ясність структури, зв'язність висловлювань; лексична адекватність: використання лексики відповідно до регламентованого лексичного мінімуму; граматична коректність тощо.

Після підготовки та презентації постерів було проведено анкетування слухачів магістратури, які взяли участь у проекті. Метою було з'ясувати, наскільки корисною стала ця діяльність, а також виявити труднощі, які виникали під час роботи.

Приклад анкети

1. Яких вмінь та навичок, на Вашу думку, Ви набули (які вміння та навички Ви розвинули) під час підготовки до постер-сесії? Оберіть 5 із запропонованих; розмістіть їх, від найбільш до найменш важливого.

- Вміння аналізувати
- Вміння логічно мислити
- Вміння вирішувати проблеми
- Вміння засвоювати нові ідеї
- Вміння зрозуміло повідомляти свої ідеї та думки аудиторії
- Навички використовувати невербальні засоби комунікації: міміку, жести, інтонацію
- Вміння переконливо аргументувати свою позицію
- Вміння установлювати контакт з аудиторією та підтримувати його
- Вміння слухати та брати участь у дискусії
- Здатність брати на себе відповідальність за рішення поставлених задач
- Готовність до перегляду своєї точки зору під впливом нових обставин
- Здатність приймати та урахувати точки зору співрозмовника

2. Під час якого етапу підготовки до постер-сесії (підбір матеріалу, оформлення постеру, підготовка та проведення презентації) Ви мали труднощі та які?

В анкетуванні взяли участь 28 магістрів інженерного напрямку. Майже половина респондентів (53%) серед перших трьох вмінь вказали вміння аналізувати; вміння зрозуміло повідомляти свої ідеї та думки аудиторії, а також навички усвідомленого використання невербальних засобів комунікації; 28 % виділяють вміння установлювати контакт з аудиторією та підтримувати його, вміння слухати та брати участь у дискусії, готовність до перегляду своєї точки зору під впливом нових обставин; для 19 % важливим став розвиток вміння логічно мислити, формування готовності до перегляду своєї точки зору під впливом нових обставин та здатності приймати та урахувати точки зору співрозмовника.

Труднощі виникали на всіх етапах роботи. Серед них неодноразово згадувалися такі: розподіл часу на пошук та обробку оригінальної літератури, визначення теми та змісту, які б зацікавили аудиторію, структурування матеріалу, дотримання вимог щодо оформлення постеру, стисло викладати думки, дотримання логічності викладання

матеріалу та послідовності ідей, вдале розміщення матеріалу на плакаті, написання висновків, невеликий досвід публічного виступу і пов'язані з цим хвилювання щодо реакції аудиторії під час проведення презентації постерів, ведення дискусії.

Висновки. Спостереження під час роботи студентів над постерами, які готувалися іноземною мовою, спілкування з ними, а також аналіз результатів анкетування дають змогу зробити певні висновки. По-перше, хотілося б відмітити, що для всіх учасників проекту ця діяльність виявилася складною, проте цікавою та корисною. До того ж вони змогли оцінити наявність та рівень широкого кола своїх вмінь і навичок, оскільки кожен з етапів (підбір матеріалу, оформлення постеру, підготовка та проведення виступу) передбачали набуття та розвиток окремих вмінь та навичок. Під час підготовки постерів студенти засвоювали та розвивали навички пошуку інформації, формували вміння визначати новизну, якість та достовірність інформації, відпрацьовували навички роботи з великою кількістю інформації через різні види читання, а також набули цілої низки вмінь добувати, переробляти та представляти іншомовну інформацію.

Зі свого боку викладачі на основі отриманого досвіду змогли розробити та відпрацювати певну методику підготовки слухачів магістратури до постер-презентації, що дозволило планувати та реалізовувати окремі елементи цієї діяльності на молодших курсах і ефективніше організувати роботу слухачів магістратури.

Подальшого вивчення та аналізу потребують питання, пов'язані з підготовкою студентів до публічного виступу під час презентації своєї роботи іноземною мовою. Оскільки результати анкетування учасників постер-сесії показали, що на цьому етапі у студентів є багато труднощів щодо спілкування з аудиторією, ведення діалогу тощо, очевидно існує необхідність посилити застосування спеціальних засобів та відповідних видів діяльності на молодших курсах, що дозволило б стимулювати та надало можливості відпрацювати і розвивати ці навички.

Список використаних джерел

1. ГСВОУ-04 Освітньо-кваліфікаційна характеристика магістра: за спеціальністю 8.091902 «Механізація сільського господарства». Освітньо-професійна програма підготовки магістра: за спеціальністю 8.091902 «Механізація сільського господарства». – К.: Видавнича дільниця Наукметодцентру, 2007. – 47 с.
2. Новые информационные технологии в образовании для всех / Монография под ред. В.И.Гриценко. – К., изд. дом «Академперіодика». – 2012. – 268 с.
3. Полікарпова Ю.А. Презентація як активний метод навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academia.edu/1828276/>
4. Формирования информационной культуры личности в библиотеках и образовательных учреждениях: Учебно-метод.пособие / Н.И.Гендина, Н.И.Колкова, И.Л. Скипор, Г.А. Стародубова; Под ред. Н.И. Гендина. – М., 2002. – 337с.
5. The Writing Studio. Writing@SCU [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://writing.colostate.edu/>

References

1. GSVOU-04 Educational and qualification characteristics of the master: according to the speciality 8.091902 «Farm Mechanization». Educational and professional curriculum of the master training: according to the speciality 8.091902 «Farm Mechanization». – K.: Publishing department of the Naukmetodtsentr, 2007. – 47 p. (in Ukrainian)
2. New information technologies in education for everyone / Monograph V. I. Gritsenko . – K., publishing house “Akademperiodika”. – 2012. – 268 p. (in Russian)

3. Polikarpova Yu. O. Presentation as an active method of teaching English. [Electronic edition]. – Access mode: <http://www.academia.edu/1828276/>_ (in Ukrainian)
4. Formation of personal information culture in libraries and educational establishments: Teaching and methodical manual / N.I. Gendina, N.I. Kolkova, I.L. Skipor, G.A. Starodubova; edited by N.I. Gendina. – M., 2002. – 337 p. (in Russian)
5. The Writing Studio. Writing@SCU [Electronic edition]. – Режим доступу: <http://writing.colostate.edu/>(in English)

Відомості про авторів:

Тітова Олена Анатоліївна

к.пед.н., доцент кафедри іноземних мов
Таврійський державний агротехнологічний університет, м. Мелітополь
helena38ok@gmail.com

Жукова Тетяна Василівна

ст. викладач кафедри іноземних мов
Таврійський державний агротехнологічний університет, м. Мелітополь
zhu-tetiana@yandex.ua

Матеріал надійшов до редакції 24.03.2014 р.

Назва статті вимагає конкретизації.

Постановка проблеми подана в описовому стилі, що суперечить вимогам наукового викладу статті у фаховому виданні

Ключові слова недостатньо відбивають назву анотацію статті

Висновки вимагають структурування і конкретизації